

V HUMORU NÁBOŽENSTVÍ ODHALUJE SVÉ BŘÍŠKO

Jan Sušer

Na stránkách Dingiru jsme se již zabývali značným množstvím náboženských tradic i společenství v religionistické perspektivě; rovněž i dílčími aspekty s těmito tradicemi svázanými. V patnáctém ročníku jsme se pro tentokrát rozhodli téma odlehčit a věnovat toto číslo humoru – samozřejmě v perspektivě světových náboženských tradic. Nechtěli jsme pochopitelně stránky tématu zaplnit pouze humorem; to by čtenáře jistě neuspokojilo. Ani jsme se nezastavili před obecnou otázkou, jakou roli hraje humor v jednotlivých náboženských světech. Cestou zkoumání konkrétních forem humoru jsme doufali kráčet vstříc i otázce abstraktnější, a to po podstatě humoru jako takového – v zrcadle náboženských skutečností.

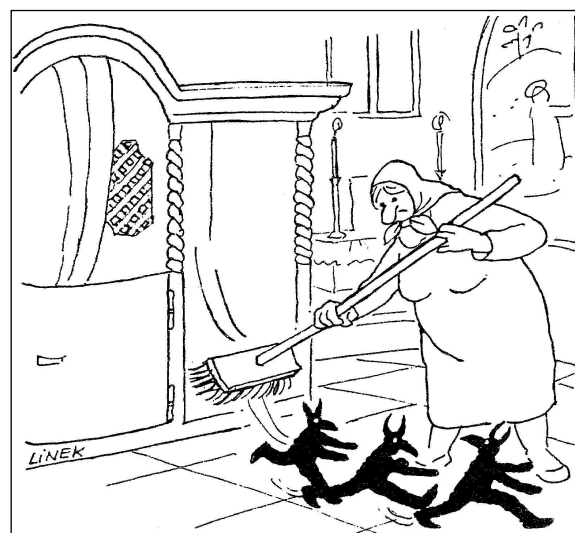
Jak se dalo očekávat, sešlo se více příspěvků k tématu, které asi čtenáře napadne na prvním místě: židovské anekdoty, potažmo židovský humor vůbec. Autorům se přesto podařilo nalézt různé úhly pohledu, a tak bylo možné zařadit texty všechny: **Jan Fingerland** se pokusil o vymezení pole židovské anekdoty jako takové a snaží se rovněž objasnit čtenáři genezi židovské anekdoty z několika hledisek: jako sebezesměšnění – „odhalení břicha“ – před potenciálním nepřítelem okolo diaspor; nebo naopak jako výraz sebevědomí a sebejistoty; případně jako projev specificky židovského postoje k samotnému Bohu. Metafyzickou podstatu humoru, jeho vztah k radosti a rozdílu – a to velmi zásadní! – mezi humorem, vtipem na jedné straně, a posměškem, zesměšněním na straně druhé, vystihl ve své úvaze o humoru v *jidiš* kajt a v zorném úhlu Tóry a talmudické tradice **Jaroslav Achab Haidler**, který se tak dotkl právě základní otázky, *co vůbec dělá humor humorem*, kterou si jistě klademe i za horizontem žánru židovské anekdoty. Prof. **Milan Balabán** pak před čtenáře klade přehlednou rešerši typů humorných textů v Bibli, zejména ve Starém zákoně.

Zenový humor představuje Bc. **Vladimír Kočandrl** v systematickém pojednání, kde se snaží nejen představit možné „humoristické“ žánry zenu, ale také poukázat na to, že představa zenového „něžného smíchu“ není zcela adekvátní, neboť zenoví autoři dovedou být i velmi kousaví. Kdo, jak a čemu se chechtá v Číně – „v zemi svázané konfuciánskou tradicí, která dodnes odmítá frivolní vyjadřování“ – zkoumá PhDr. **Lubica Obuchová**, která se snaží odpovědět čtenáři na otázku, zda u klasických čínských autorů něco jako humor vůbec můžeme nalézt.

Když člověk vtipkuje o věcech božských, může si užít spoustu legrace. Co si však počneme, když si bytosti nadzemské začnou tropit šprýmy z člověka? **Pavol Bargár** představuje ve svém slovensky psaném článku „Podvratný vtipkár“ fenomén, který známe z mnoha náboženských tradic na celém světě: postavu *trickster*a, zlomyslného bůžka a vyslance chaosu. Nezůstává však jen u klasických příkladů, jako jsou americký Kojot či skandinávský bůh Loki – autor se zamýšlí i nad ztvárněním trickerovských postav v moderním umění a současných „mytologických“ příbězích Hollywoodu.

V redakci Dingiru doufáme, že se nám podařilo předat vám nejen zajímavé informace religionistické, nejen poskytnout nevšední pohledy na humor ve světě náboženství, ale i že se u tohoto čísla dobře pobavíte.

Bc. **Jan Sušer** (*1984) pracuje jako vedoucí redaktor v odborném nakladatelství. Zabývá se mormonismem, západním esoterismem a levicovou teorií.

OBSAH

Od „Falašů“ k etiopským Židům“ (*Aleš Weiss*) 38

Z domova

Smutek za Václava Havla (*Ruth J. Weiniger*) 40

Zahraníčí

Premena duchovnej scény na Slovensku 42
(*Lucia Grešková*)

Téma

Podvratný vtipkár (*Pavol Bargár*) 44

Konfuciův úsměv, Čuangovo chechtání 48
(*Lubica Obuchová*)

Vtipní jako Kohn (*Jan Fingerland*) 50

Volá mladá nevěsta... 52
(*Jaroslav Achab Haidler*)

Boží humor vyproštuje z nouze smrti 54
(*Milan Balabán*)

Humor v zenu (*Vladimír Kočandrl*) 57

Rozhovor

se **Sheelou Birnstielovou**

Být vážný je nemoc (*Tomáš Novotný*) 60

Rozhovor

se **Salihem Yilmazem**

Bůh všem svěřil stejnou důstojnost 62
(*Pavel Hošek*)

Info-servis

.....64

Recenze

Přehled esoterické tradice (*Marek Dluhoš*) 66

Jak Židé vidí křesťanství (*David Beňa*) 67

Mayové, New Age a rok 2012 (*Zdeněk Vojtíšek*) 68

Reflexe

Aby člověk neupadal v nečlověka 69
(*Jan Hábl*)